

INSTITUTUL NAȚIONAL AL JUSTIȚIEI

*Anexa nr.7
la Hotărîrea Consiliului INJ
nr.1/2 din 30 ianuarie 2015*

CURRICULUM
la disciplina

**„METODOLOGIA INVESTIGĂRII INFRAȚIUNILOR DE CORUPȚIE ȘI CELOR
CONEXE”**

(candidați la funcția de procuror)

AUTOR:

*Anatolie DONCIU,
doctor, conf. univ.,
președinte al Comisiei Naționale de Integritate, formator INJ*

_____ AVIZAT
Mariana PITIC, șef al Direcției instruire și cercetare

CHIȘINĂU, 2015

I. PRELIMINARII

Este absolut indiscutabil, că una din prioritățile cele mai importante și actuale ale reformelor economice, politice și sociale din Republica Moldova, precum și asigurarea realizării cursului european al țării noastre reprezintă prevenirea și combaterea corupției. Fenomenul corupției, analizat, inclusiv, prin prisma proceselor de tranziție politică, economică și socială din perioada ce s-a scurs de la declararea independenței statului, a avut și are un impact dezastruos asupra calității guvernării, asigurării respectării drepturilor și libertăților cetățenilor, dezvoltării și imaginii țării atât la nivel național, cât și la nivel internațional. Proporțiile corupției și importanța sferelor afectate de acest viciu social impune în mod imperativ abordarea strategică a fenomenului respectiv, care, efectiv, favorizează săvârșirea unui șir de alte infracțiuni în toate domeniile economiei naționale, inclusiv în sectorul privat, în sfera socială și de administrare. Acest viciu social, în ansamblu, creează un pericol sporit nu numai pentru securitatea societății noastre, ci și pentru întreaga omenire. În acest context se impune studierea fundamentală și analiza profundă a corupției atât sub aspectul cauzelor și condițiilor care generează această maladie în societate, cât și sub aspectul reglementărilor juridico-penale în vederea reprimării

În această ordine de idei, oportunitatea predării și însușirii de către audienții Institutului Național al Justiției a cursului specializat „Metodologia investigării infracțiunilor de corupție și celor conexe” este extrem de sporită, deoarece viitorii judecători sau procurori sunt persoanele care prin comportament ireproșabil, capacități etico-morale deosebite, înalt grad de integritate și probitate, cunoștințe profunde și aptitudini avansate, urmează să promoveze și să implementeze politicile anti-corupție, combătând aceste infracțiuni prin aplicarea corectă și eficientă a prevederilor legale în vederea detectării și cercetării operative a acestora. Prezentul curriculum reprezintă un document reglator, care determină aspectele practico-metodologice de formare a viitorilor procurori în vederea asigurării procesului de identificare și instrumentare calitativă și eficientă a infracțiunilor de corupție și a celor conexe acestora.

Scopul cursului rezidă în realizarea obiectivelor de instruire în vederea studierii avansate, însușirii aprofundate și implementării eficiente a cunoștințelor teoretice în domeniul combaterii și sancționării actelor de corupție prin aplicarea corectă și uniformă a legislației, inclusiv a cadrului legislativ internațional. Totodată, obiectivele disciplinei reprezintă formarea și dezvoltarea capacităților, competențelor și abilităților viitorilor procurori, conform standardelor naționale și internaționale, care ulterior urmează să-și exercite atribuțiile într-un mod profesionist, cu onestitate, în numele legii și pentru binele societății.

II. COMPETENȚE

Prin studiul disciplinei audientul va obține următoarele abilități specifice profesiei:

- determinarea concepției personale asupra profesiei sale;
- aplicarea corectă și uniformă a legislației de specialitate, a altor acte normative, precum și a regulamentelor și codului deontologic;
- aplicarea și interpretarea normelor legale relevante în contextul actelor internaționale la care Republica Moldova este parte;
- însușirea metodelor practice privind detectarea, documentarea și instrumentarea cazurilor de corupție și celor conexe;
- utilizarea eficientă a măsurilor speciale de investigație și a anchetelor speciale în cadrul cercetărilor infracțiunilor de corupție;
- formularea unor recomandări în scopul îmbunătățirii calitative continue a legislației de specialitate.

III. PRINCIPALELE OBIECTIVE

La sfârșitul studiului disciplinei audientul va fi capabil să:

- definească aspectul semantic, etimologic al corupției ca „*fenomen social*”, al noțiunilor de „*infrațiune de corupție*”, precum și de „*infrațiune conexă celei de corupție*”;
- stabilească cadrul normativ-juridic național și internațional care reglementează activitatea organelor de urmărire penală la capitolul prevenirii și combaterii infracțiunilor de corupție și a celor conexe;
- analizeze infracțiunile de corupție și cele conexe și să delimiteze clar specificul elementelor acestor infracțiuni (obiect, latura obiectivă, latura subiectivă, subiect);
- stabilească rolul ofițerului de urmărire penală, procurorului, a judecătorului de instrucție, instanței de judecată și a altor organe de resort în procesul depistării, cercetării și judecării cazurilor de corupție și a celor conexe;
- identifice soluții practice în situații concrete privind combaterea infracțiunilor de corupție și a celor conexe;
- aprecieze gradul de utilitate a legislației care reglementează activitatea de prevenire și combatere a fenomenului în cauză;
- elaboreze și să înainteze propuneri concrete privind înlăturarea prevederilor lacunare ale legislației în vigoare privind combaterea;
- aplice just și corect normele juridice materiale și procesuale la etapa calificării faptei;
- identifice procedeele de administrare a mijloacelor de probă la faza urmăririi penale și a judecării cauzei, precum și de apreciere a probelor;
- formeze aptitudini de transpunere a cunoștințelor teoretice, acumulate în cadrul studierii disciplinei, în situații practice;
- contribuie la culturalizarea juridică a populației în materia prevenirii și combaterii corupției;
- argumenteze soluțiile propuse pentru rezolvarea cazurilor practice.

IV. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Denumirea disciplinei	Formator	Semestrul	Total ore	Ore curs	Ore practice	Evaluarea
Metodologia investigării infracțiunilor de corupție și celor conexe	Anatolie Donciu	III	24	8	16	colocviu diferențiat

V. TEMATICA ȘI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR

Nr. d/o	TEMATICA	Ore curs	Ore practice
1.	Generalități privind corupția. Infracțiunile de corupție și cele conexe. Analiza juridico-penală a infracțiunilor de corupție și a celor conexe.	2	4
2.	Aspecte problematice privind identificarea și calificarea subiecților infracțiunilor de corupție și a celor conexe. Pornirea urmăririi penale.	2	4
3.	Metodologia și particularitățile specifice privind detectarea și investigarea infracțiunilor de corupție și a celor conexe. Măsurile speciale de investigație și anchete speciale.	2	4

4.	Calificarea infracțiunilor de corupție și a celor conexe. Urmărirea penală.	2	4
	TOTAL	8	16

VI. UNITĂȚI TEMATICE

Unități tematice	Strategii didactice/ Resurse logistice	Sugestii pentru lucrul individual
Tema 1. Generalități privind corupția. Infracțiunile de corupție și cele conexe. Analiza juridico-penală a infracțiunilor de corupție și a celor conexe.		
<p style="text-align: center;"><i>Ore curs</i></p> <ol style="list-style-type: none"> Noțiunea fenomenului corupției. Infracțiunile de corupție. Infracțiunile conexe celor de corupție. Delimitarea infracțiunilor de corupție de infracțiuni similare. Elementele constitutive ale infracțiunilor de corupție și celor conexe: <ul style="list-style-type: none"> - obiectul (generic, juridic, material) - latura obiectivă; - latura subiectivă - subiectul (general, special), persoana juridică; <p style="text-align: center;"><i>Ore practice</i></p> <ol style="list-style-type: none"> Aspectul semantic, etimologic al corupției. Definiția corupției și importanța ei. Formele corupției. Clasificarea actelor de corupție; Actele legislative naționale ce reglementează activitatea anti-corupție. Cadrul normativ național și internațional cu privire la identificarea, prevenirea și combaterea crimelor de corupție și celor conexe. Corupția în sectorul public și în sectorul privat. Componenta infracțiunilor de corupție și a celor conexe (obiectul, latura obiectivă, latura subiectivă, subiectul); Caracteristica criminalistică a infracțiunilor de corupție: <ul style="list-style-type: none"> - pericolul social al infracțiunilor de corupție și celor conexe; - trăsăturile tipice (tipologia) al infracțiunilor de corupție; - modul de operare, modalitatea aplicării mijloacelor criminale; - urmele tipice ale acestor infracțiuni, mecanismul formării acestora; - individualitatea făptuitorului; - caracteristica și individualitatea victimei. 	<p>Prelegere: Power Point, proiector, laptop.</p> <p>Seminare: Studierea și analiza actelor normative naționale și internaționale de specialitate. Tablă flipchart.</p>	<p style="text-align: center;"><i>Ore curs</i></p> <p>Lectura unor acte normative naționale și internaționale.</p> <p style="text-align: center;"><i>Ore practice</i></p> <p>Pregătirea temei pentru activitate practică. Dezbaterea.</p>
Tema 2. Aspecte problematice privind identificarea și calificarea subiecților infracțiunilor de corupție și a celor conexe. Pornirea urmăririi penale.		
<i>Ore curs</i>		<i>Ore curs</i>

<ol style="list-style-type: none"> 1. Subiecții infracțiunilor de corupție și a celor conexe. 2. Clasificarea subiecților infracțiunilor de corupție și a celor conexe. 3. Persoanele juridice, - subiecți ai infracțiunilor de corupție; 4. Răspunderea funcționarilor internaționali. 5. Pornirea procesului penal privind infracțiunile de corupție și a celor conexe. 6. Pornirea urmăririi penale în cazurile infracțiunilor de corupție și a celor conexe. 7. Particularitățile pornirii urmăririi penale în cazurile respective. <p style="text-align: center;"><i>Ore practice</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Abordări conceptuale privind subiecții infracțiunilor de corupție și a celor conexe: <ul style="list-style-type: none"> - persoane fizice; - persoane juridice; - subiecți speciali; - persoane cu funcție de demnitate publică (demnitari de stat); - persoane publice; - funcționari publici; - funcționari publici cu statut special; - persoane cu funcții de răspundere; - funcționari internaționali 2. Pornirea procesului penal și a urmăririi penale: <ul style="list-style-type: none"> - metode de obținere a informației (detectarea); - recepționarea și înregistrarea sesizărilor; - verificarea comunicărilor despre actele de corupție comise; - măsurile speciale de investigație și documentare a corupției; - pornirea procesului penal; - pornirea urmăririi penale; 3. Particularitățile pornirii procesului penal și a urmăririi penale în cazurile de corupție și/sau infracțiunilor conexe acestora. 	<p>Prelegere: Power Point, laptop, proiector.</p> <p>Seminare: Analiza cadrului legislativ, datelor statistice. Studiu de caz. Soluționarea spețelor. Tablă flipchart.</p>	<p>Analiza cadrului legislativ și compararea cu prevederile Codului penal privind subiecții infracțiunilor respective. Brainstorming.</p> <p style="text-align: center;"><i>Ore practice</i></p> <p>Întocmirea referatelor. Studierea practicii întocmirii unor proiecte de acte relevante. Dezbateri.</p>
<p style="text-align: center;">Tema 3. Metodologia și particularitățile specifice privind detectarea și investigarea infracțiunilor de corupție și a celor conexe. Activitatea specială de investigații.</p>		
<p style="text-align: center;"><i>Ore curs</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Structura metodicilor particulare de cercetare a infracțiunilor de corupție și celor conexe. 2. Activitatea specială de investigații. 3. Competențele ofițerului de urmărire penală, a ofițerului de investigație, a procurorului și a judecătorului de instrucție în cazurile aplicării măsurilor speciale de investigație. 4. Temeiurile pentru efectuarea măsurilor speciale de 	<p>Prelegere: Tablă flipchart.</p>	<p style="text-align: center;"><i>Ore curs</i></p> <p>Lectura unor surse bibliografice. Brainstorming.</p>

<p>investigații.</p> <p style="text-align: center;"><i>Ore practice</i></p> <p>1. Metodele specifice de investigare a infracțiunilor de corupție și celor conexe:</p> <ul style="list-style-type: none"> - caracteristica criminalistică a infracțiunilor respective; - împrejurările care urmează a fi stabilite în cadrul urmăririi penale (obiectul probațiunii); - planul acțiunilor speciale de investigație și urmărire penală (algoritmul), sistem optim de activități procesuale și extra-procesuale; - particularitățile tactice privind pregătirea și efectuarea acțiunilor de urmărire penală la etapa incipientă a cercetărilor; - utilizarea cunoștințelor speciale tehnico-științifice și/sau a expertizei judiciare. <p>2. Măsurile speciale de investigație:</p> <ul style="list-style-type: none"> - cercetarea domiciliului și/sau instalarea în el a aparatelor ce asigură supravegherea și înregistrarea audio și video, a celor de fotografiat și de filmat; - supravegherea domiciliului prin utilizarea mijloacelor tehnice ce asigură înregistrarea; - interceptarea și înregistrarea comunicărilor sau a imaginilor; - reținerea, cercetarea, predarea, percheziționarea sau ridicarea trimiterilor poștale; - monitorizarea conexiunilor comunicațiilor telegrafice și electronice; - monitorizarea sau controlul tranzacțiilor financiare și accesul la informația financiară; - documentarea cu ajutorul metodelor și mijloacelor tehnice, precum și localizarea sau urmărirea prin sistemul de poziționare globală (GPS) ori prin alte mijloace tehnice; - colectarea informației de la furnizorii de servicii de comunicații electronice; - identificarea abonatului, proprietarului sau utilizatorului unui sistem de comunicații electronice ori al unui punct de acces la un sistem informatic; - urmărirea vizuală; - controlul transmițerii banilor sau a altor valori materiale extorcate; - investigația sub acoperire; - supravegherea transfrontalieră; - livrarea controlată; - achiziția de control. 	<p>Seminare:</p> <p>Abordări privind metodologii avansate de cercetare a infracțiunilor de categoria respectivă.</p> <p>Analiza legilor și experienței internaționale.</p> <p>Tablă flipchart.</p>	<p style="text-align: center;"><i>Ore practice</i></p> <p>Întocmirea referatelor/. proiectelor de acte. Lucrul în grup cu utilizarea surselor tehnologice informaționale.</p>
<p>Tema 4. Calificarea infracțiunilor de corupție și a celor conexe. Desfășurarea urmăririi penale.</p>		
<p style="text-align: center;"><i>Ore curs</i></p> <p>1. Procedee de calificare a infracțiunilor de corupție și a</p>	<p>Prelegere.</p>	<p style="text-align: center;"><i>Ore curs</i></p> <p>Lectura unor</p>

<p>celor conexe.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Etapele calificării infracțiunilor de corupție și a celor conexe. 3. Aspecte problematice privind calificarea infracțiunilor de corupție și a celor conexe. 4. Desfășurarea urmăririi penale. <p style="text-align: center;"><i>Ore practice</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Încadrarea juridică a cazurilor de corupție și a celor conexe. 2. Concursul real și ideal de infracțiuni. 3. Desfășurarea urmăririi penale: <ul style="list-style-type: none"> - acțiuni procesuale și de urmărire penală care nu suferă amânare. - anchete speciale; - aplicarea măsurilor procesuale de constrângere; - măsuri asiguratorii; - asigurarea recuperării pagubei, sechestrarea și confiscarea bunurilor; - competențele procurorului în dosarele de corupție; - interacțiunea dintre organele operative și ofițerul de urmărire penală. 4. Acțiuni de urmărire penală care nu suferă amânare. 	<p>Tablă flipchart.</p> <p>Seminare: Studiu/dosare finite cu sentințe definitive și irevocabile. Jurisprudența CEDO pe dosare de corupție. Tablă flipchart.</p>	<p>surse din practica judiciară (Sentințe, Decizii și Hotărâri, inclusiv a Plenului CSJ). Brainstorming.</p> <p style="text-align: center;"><i>Ore practice</i></p> <p>Studierea jurisdicției naționale pe cazurile de corupție. Întocmirea proiectelor ordonanței de punere sub învinuire pe un caz de corupție improvizat.</p>
---	---	--

VII. EVALUAREA

Evaluarea continuă se va realiza prin:

- participarea audienților în cadrul seminarelor;
- realizarea activităților individuale și/sau în grup;
- răspunsuri orale, participare la dezbateri/studii de caz;
- perfectarea și/sau redactarea unor acte în baza temelor studiate;
- susținerea unei testări obligatorii care va conține sarcini cu obiective de măsurare a cunoștințelor, capacităților și competențelor/aptitudinilor profesionale;
- elaborarea și susținerea referatelor pe probleme concrete.

Evaluarea finală se va efectua sub forma unui colocviu diferențiat, în bază de test, care va conține întrebări teoretice și practice în domeniul metodologiei de cercetare a infracțiunilor de corupție și celor conexe.

VIII. REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

Acte legislative și normative:

1. Constituția Republicii Moldova, adoptată la 29.07.1994;
2. Legea nr. 90 din 25.04.2008 cu privire la prevenirea și combaterea corupției;
3. Legea nr. 16 din 15.02.2008 cu privire la conflictul de interese;
4. Legea nr. 25 din 22.02.2008 privind Codul de conduită a funcționarului public;
5. Legea nr. 294 din 21.12.2007 privind partidele politice;
6. Legea nr. 59 din 29.03.2012 privind activitatea specială de investigații;

7. Legea nr.190 din 26.07.2007 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului;
8. Legea nr. 294-XVI din 25.12.2008 cu privire la Procuratură;
9. Legea nr. 333 – XVI din 10.11.2006 privind statutul ofițerului de urmărire penală;
10. Legea nr. 1104 – XV din 06.06.2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție;
11. Legea nr. 320 - XVII din 27.12.2012 cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului;
12. Legea cu privire la asistența juridică internațională în materie penală din 01.12.2006;
13. Legea nr. 1264-XV din 19.07.02 privind declararea și controlul veniturilor și al proprietății demnitarilor de stat, judecătorilor, procurorilor, funcționarilor publici și a unor persoane cu funcții de conducere;
14. Legea nr.158-XVI din 04.07.2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public;
15. Legea nr.271-XVI din 18.12.2008 privind verificarea titularilor și a candidaților la funcțiile publice;
16. Legea nr. 199 din 16.07.2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică;
17. Legea nr.239-XVI din 13.11.2008 privind transparența în procesul decizional;
18. Legea nr. 780-XV din 27.12.2001 privind actele legislative;
19. Legea nr. 317-XV din 18.07.2003 privind actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale;
20. Legea cu privire la combaterea terorismului nr. 539-XV din 12.10.2001;
21. Legea instituțiilor financiare nr. 550-XIII din 21.07.1995;
22. Legea nr. 1166-XIII din 30.04.1997 achiziției de mărfuri, lucrări și servicii pentru necesitățile statului;
23. Legea nr. 544-XIII din 20.07.95 cu privire la statutul judecătorului;
24. Legea nr. 950-XIII din 19.07.1996 cu privire la colegiul disciplinar și la răspunderea disciplinară a judecătorilor;
25. Legea nr. 982-XIV din 11.05.2000 privind accesul la informație;
26. Codul penal, adoptat prin Legea nr. 985-XV din 18.04.2002;
27. Codul de procedură penală, adoptat prin Legea nr. 122-XV din 14.03.2003;
28. Codul contravențional, adoptat prin Legea nr.218-XVI din 24.10.2008;
29. Decretul Președintelui Republicii Moldova din 30.04.92 cu privire la măsurile de combatere a corupției în organele puterii de stat și administrației de stat;
30. Strategia națională anticorupție pentru anii 2011-2015, aprobată prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr. 154 din 27.07.2011;
31. Programul de stat privind combaterea criminalității, corupției și protecționismului pentru anii 1999-2002, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1017 din 04.11.1999;
32. Programul de stat de combatere a criminalității și corupției pentru anii 2003-2005, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1693 din 27.12.2002;
33. Planul de măsuri pentru combaterea corupției și asigurarea supremației legii, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1377 din 18.11.2003;
34. Hotărârea guvernului privind expertiza anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, nr. 977 din 23.08.2006;
35. Hotărâre cu privire la unele particularități ale activității instituțiilor financiare aferente procesului de legalizare a capitalului și transferării/ scoaterii din RM de către persoanele fizice a mijloacelor bănești legalizate nr. 207 din 15.08.2007;
36. Metodologia de evaluare a riscurilor de corupție în instituțiile publice din 28 iulie 2008;

Acte normative internaționale:

1. Declarația Universală pentru Drepturile Omului din 10.11.1948;
2. Convenția ONU privind lupta contra corupției din 1988;
3. Convenția OECD împotriva coruperii funcționarilor internaționali;
4. Convenția penală împotriva corupției;
5. Convenția civilă împotriva corupției;
6. Convenția privind spălarea banilor, depistarea, sechestrarea și confiscarea veniturilor provenite din activitate infracțională din 1990;
7. Convenția europeană pentru asistență juridică în materie penală din 13.12.1957;
8. Rezoluția (97) 24 a Comitetului de Miniștri privind cele 20 de principii directoare pentru lupta împotriva corupției (Adoptată de către Comitetul de Miniștri, la 6 noiembrie 1997, la Sesiunea 101 a Comitetului de Miniștri);
9. Declarația cu privire la 10 măsuri pentru curmarea corupției în Europa de Sud-Est adoptată la Bruxell la 12 mai 2005 în cadrul SPAI (RAI).

Literatură didactică și științifică:

1. V.Cușnir ”Infracțiunile de corupție în legislația R.M.”
2. M. Avram, V. Gurin și A. Donciu „Calificarea și cercetarea infracțiunilor de corupție”.
3. Viorel Morari, Anatolie Donciu „Ghid practic pentru investigarea infracțiunilor de corupție și a celor conexe. Proiectul MOLICO susținut de SIDA. Chișinău, iulie 2009.
4. Michael Johnston „Corupția și formele sale” Iași, Polirom, 2007. Traducere de Sivia Chirilă.
5. Hans-Dieter Hilken și dr.Stefan Trunk Manual privind utilizarea investigatorilor sub acoperire, colaboratorilor și informatorilor în cazurile de corupție.
6. Miguel Pedrero Corupția marilor puteri: - strategii și minciuni în politica mondială.
7. Robert Klitgaard, Ronald Maclean-Abaroa, H. Lindsey Parris. Orașe corupte. Ghid practic de tratament și prevenire.
8. Materialele Forurilor Globale Anticorupție;
9. Materialele reuniunilor IAACA;
10. Materialele reuniunilor GRECO;
11. Materialele inițiativei regionale anti-corupție (RAI);
12. Materialele proiectului MOLICO.